

Član 4.

Pripadniku industrijsko-zavodske narodne milicije za požrtvovan, samoprijegoran i izvanredan rad u službi zavoda, ustanove ili poduzeća može nadležni starješina, osim prinadležnosti iz čl. 2. i 3. ovog pravilnika u suglasnosti s administrativno-operativnim rukovodiocem, dati i posebnu nagradu.

Član 5.

Pripadniku industrijsko-zavodske narodne milicije pripada na svako dijete dodatak od 175 dinara mjesečno, prema postojećim općim propisima.

Član 6.

Pripadniku industrijsko-zavodske narodne milicije, osim mjesečnih prinadležnosti predviđenih ovim pravilnikom, obavezno je poduzeće, zavod ili ustanova, kod koga se nalaze u službi, dati besplatno godišnje jedan par odijela, jedan par obuće, dva para rublja, kao i jednu kabanicu za tri godine, prema propisima o uniformi industrijsko-zavodske narodne milicije.

Član 7.

Osnovna mjesečna plaća pripadnika industrijsko-zavodske narodne milicije, predviđena ovim pravilnikom, određivat će se sporazumno ugovorom između nadležnog rukovodioca poduzeća, zavoda ili ustanove i osobe koja stupa u industrijsko-zavodsku narodnu miliciju.

Član 8.

Pripadnicima industrijsko-zavodske narodne milicije pripadaju mjesečne prinadležnosti od dana stupanja na dužnost.

Isplata prinadležnosti vrši se unapred početkom mjeseca.

Član 9.

Pripadnici industrijsko-zavodske narodne milicije mogu dobiti plaćen dopust po privatnom poslu najviše do sedam dana u jednoj kalendarskoj godini koji se ne uračunava u godišnji odmor.

Član 10.

Pripadniku industrijsko-zavodske narodne milicije koji je udaljen od dužnosti isplaćuje se za to vrijeme jedna trećina čistih prinadležnosti počev od prvog idućeg mjeseca po donošenju rješenja o udaljenju od dužnosti.

Ako suspendirani pripadnik industrijsko-zavodske narodne milicije ima porodicu na uzdržavanju isplaćuje mu se polovina čistih prinadležnosti s dodatkom na djecu.

Pripadniku industrijsko-zavodske narodne milicije vraćaju se obustavljene prinadležnosti poslije ukidanja suspenzije: u slučaju ako je pravomoćnom odlukom suda oslobođen, odnosno ako je rješenjem nadležnog državnog organa pušten iz pritvora ili iz tružnog zatvora ili je krivični odnosno disciplinski postupak protiv njega obustavljen, kao i u slučaju ako je nadležni starješina donio rješenje kojim se poništava rješenje o udaljenju od dužnosti.

Za vrijeme izdržavanja kazne lišenja slobode pripadniku industrijsko-zavodske narodne milicije ne pripadaju prinadležnosti.

Član 11.

Prinadležnosti po ovom pravilniku isplaćivat će se od 1. kolovoza 1948.

Član 12.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

Br. 2207

Beograd, 4. kolovoza 1948.

Ministar unutrašnjih poslova,
Aleksandar Ranković, s. r.Suglasan,
Ministar rada,
Ljubčo Arsov, s. r.

585.

Na temelju čl. 15. Zakona o inspekciji rada propisuje...

P R A V I L N I K

O HIGIJENSKIM I TEHNIČKIM ZAŠTITNIM MJERAMA
PRI RADU U KAMENOLOMIMA I CIGLANAMA KAO
I KOD VAĐENJA GLINE, PIJESKA I ŠLJUNKA

I. — Opće odredbe

Član 1.

U svrhu osiguranja rada i poboljšanja radnih uvjeta kod vađenja kamena, gline, pijeska i šljunka kao i pri obradi kamena i izradi cigle primjenjivat će se propisi ovog pravilnika.

II. — Odgrtanje neupotrebljivog materijala sa korisnog
ležišta.

Član 2.

Prije početka radova na vađenju kamena i kopanju gline, pijeska i šljunka, površinski neupotrebljivi materijal nad korisnim ležištem mora se odgrnuti i odstraniti.

Sa napredovanjem vađenja spomenutog korisnog stijenja neupotrebljivi materijal mora se prethodno postepeno odgrtati i odstranjivati.

Član 3.

Širina odgrnute površine nad korisnim ležištem, koje se otkopava, mora kod rastresitih (sipkih) naslaga materijala biti najmanje za 1,5 m veća od debljine neupotrebljive naslage.

Član 4.

Odgrtanje neupotrebljive naslage mora se vršiti odozgo na dolje, a pod nagibom koji odgovara čvrstoći materijala koji se odgrće.

Ako je naslaga materijala na površini tako debela i takvog sastava da bi se mogao odronjavati i pri prirodnom nagibu uslijed vanjskih uticaja (potresa pri miniranju, poslije jakih kiša i t. d.), otkopavanje se mora vršiti u etažama.

Potkopavanje je zabranjeno.

Član 5.

Visinu i širinu pojedinih etaža treba obzirom na sastav materijala tako udesiti, da bi se pouzdano spriječilo kostrljanje ili odronjavanje materijala na niže etaže.

Između pojedinih etaža mora postojati prolaz za osobnije (stepenice, serpentine i slično).

Član 6.

Kod bagerovanja žlicom visina etaža ne smije biti veća nego što može grabiti bager. Početak bagerovanja i pomicanje vagona kao i samog bagera treba oglašivati signalom. U području radnog domašaja bagera nitko se ne smije naližiti za vrijeme bagerovanja.

Za rad sa bagerima, buldožerima i sličnim strojevima poduzeća će izraditi potrebna uputstva, koja će dostaviti nadležnoj inspekciji rada na suglasnost.

Član 7.

Ako je materijal neupotrebljive namjene skladišten ili se nalazi na strmim nagibima, najniža etaža kojom je otkriveno korisno ležište ogradić će se zaštitnim zidom od kamena, drveta ili pruča. U tako ograničene zaštitne pojase stoka se ne smije puštati, da ne bi izazvala kotrljanje kamena na radilišta.

Kod skladišnog terena nagibi etaža trebaju biti blagi, a etaže razmjerno niske i dovoljno široke. Kod opasnog terena treba na prikladan način odvodnjavati skladišne površine.

Poslije jačih oborina, kao i za vrijeme otapanja snijega i leda olabavljena i opasna masa mora se pravodobno odstraniti na mjestima, gdje se može očekivati ili je već utvrđeno sklizanje.

Član 8.

Kad se odgrtanjem pokrova dođe u blizinu željeznice, cesta, zgrada i potoka između ovih i gornjeg ruba otkopa mora se ostaviti dovoljno širok netaknut zaštitni pojas, kako ne bi bio ugrožen saobraćaj, zgradne odnosno rad uslijed provale vode ili sklizanja zemlje.

Nagib završnog otkopa zaštitnog pojasa mora biti pod prirodnim kutom. Ni u kom slučaju ovaj otkop ne smije ostati okomit. Kod nepouzdanog materijala završni otkop treba zasadići vrbom, obložiti busenjem ili osigurati na koji drugi prikladan način.

Član 9.

Kod smještaja neupotrebljivog materijala na određeno mjesto (jalovište) treba paziti da kut nagiba stana jalovišta odgovara svojstvima neupotrebljivog materijala.

Pednožje jalovišta mora biti najmanje 5 m udaljeno od željeznica, komunikacija i tekućih voda.

Treba obratiti pažnju odvođenju kišnice od jalovišta.

III. — Vadenje kamena

Član 10.

Kamen se mora uvijek vaditi odozgo na dolje i to po pravilu u etažama.

Okomita visina etaža, po pravilu, ima se vaditi do 8 m vodeći pri tom računa o geološkim osobinama radnog područja, čvrstoći stijena, načinu rada kao i ostalim mjesnim prilikama.

Kad se vadi kamen koji je jedar i koji se pojavljuje u debelim naslagama, etaže mogu biti više nego kod rastresitog kamena i tankih naslaga, kod kojih se ima vršiti vadenje niskim etažama.

Kad je kamen uskojen, smjer iskorišćivanja kamena treba odabrati tako, da eventualno sklizanje ili odronjavanje kamena ne bi ugrozilo radnike.

Član 11.

Kad se odrađuje visina i širina etaža, mora se voditi računa o tome da nagib etaža odgovara osobinama kamena i da ni u kom slučaju ne bude veći od 75°. Kod nastresitog stajanja nagib otkopa ne smije biti veći od 45°.

Širina etaža mora biti jednaka najmanje polovini visine etaža, a ni u kom slučaju ne smije biti manja od 1,5 m.

Odstupanja u pogledu visine i širine etaža odobrava ili određuje nadležna inspekcija rada.

Član 12.

Ako se na etažama obrađuje kamen, naročito ako se vade i obrađuju veći komadi kamena, širinu etaža treba povećati tako, da se na njima mogu obavljati poslovi bez opasnosti po radnike (klesanje, tucanje kamena, utovar, prevoz i t. d.).

Kad ima više etaža, mora se osigurati saobraćaj između pojedinih etaža i radilišta pomoću serpentina, iskopanih stepenica (po potrebi i sa ogradom za pridržavanje) ili pomoću propisanih ljestvica ili slično.

Član 13.

Pri radu na gornjim dijelovima etaža sa strmim nagibom, kao i kod pregleda radilišta i odbijanja labavih partija kamena, radnici moraju biti vezani ili bar imati pri ruci zaštitno uže. Krajevi takvih užeta moraju biti pouzdano pričvršćeni.

Član 14.

Upotreba visećih skela dozvoljena je samo iznimno, ako je stajenje pouzdano i čvrsto. Skele moraju biti solidno konstruirane, sigurno pričvršćene i moraju se svakog dana pregledati.

Na skelama mora biti stalno i vidno istaknuta oznaka o najvećem dozvoljenom broju ljudi koji smiju raditi na skeli, kao i o najmanjoj dozvoljenoj debljini užeta.

Svaka viseća skela mora biti tako osigurana, da se ne ljuđa pri radu.

Član 15.

Kad se vrline (rupe) za lagume (mine) buše mašinski komprimiranim zrakom, mora se gumeno crijevo čvrsto priključiti na dovodnu cijev zraka, da ovaj ne bi odbacio crijevo i da odbaceno crijevo ili mlaz zraka ne bi povrijedio radnike, kad se otvori ploac. Gumeno crijevo spojeno sa dovodnom cijevi mora se nekoliko sekunda produhati prije nego što se uključiti na bušaći stroj da bi se odstranila nakupljena voda u cijevi kao i kamena prašina iz crijeva.

Kad treba izmijeniti dijelove, podmazati ili pregledati bušaći stroj i t. d., prethodno treba zatvoriti pipac na dovodnoj zračnoj cijevi i na prikladan način ispuštiti zrak iz crijeva.

Nakon završenog bušenja otvor za priključak gumenog crijeva na bušaćem stroju mora se začepiti i stroj pravilno postaviti ili objesiti da u isti ne bi upadali odlomci ili prašina od kamena.

IV. — Vadenje (kopanje) gline, pijeska i šljunka**Član 16.**

Kopanje gline, pijeska i šljunka mora se vršiti odozgo na dolje, a pod nagibom koji odgovara čvrstoći materijala koji se kopa.

Kod otkopa sa većom dubinom, kopanje se mora vršiti u obliku stepenica. Pojedine stepenice ne smiju prekoračiti visinu od 2 m. Širina pojedinih stepenica ne smije biti manja od 2 m, a kod rastresitog materijala koji se odronjava, širina stepenica mora biti tolika, da iza odronjavanja ostane još dovoljno širine za slobodan prolaz.

Član 17.

Kod vadenja gline, pijeska i šljunka bagenovanjem moraju se primijeniti odredbe člana 6. ovog pravilnika.

Član 18.

Pristup i saobraćaj između pojedinih stepenica otkopa mora se vršiti pomoću propisanih ljestvica ili iskopanim stepeništem.

V. — Zajedničke odredbe za vadenje kamena, kopanje gline, pijeska i šljunka**Član 19.**

Ako u nabazištu stijenja (kamena, gline, pijeska i šljunka) ima neupotrebljivih partija, ove se mogu ostaviti neizvedene samo u slučajevima, kada su dovoljno debele (moćne) i kada se ne može očekivati da bi se mogle odroniti. U protivnom slučaju takve neupotrebljive partije stijenja treba odstraniti.

Član 20.

Zabranjeno je vadenje stijenja potkopavanjem.

Član 21.

Noću kao i za vrijeme guste magle i nevremena rad na odgrtanju i vadenju stijenja mora se prekinuti. Iznimno noću može se raditi samo uz jaku rasvjetu.

Član 22.

Radnici zaposleni na vadenju stijenja moraju na radilištima biti tako raspoređeni, da ne rade jedni iznad drugih.

Član 23.

Nadzorni organi ili druge pouzdane osobe, koje odredi odgovorni tehnički rukovodilac, moraju pregledati sva radilišta i to svakog dana prije početka rada, a po potrebi i češće za vrijeme rada, zatim poslije kiša, pri nastalom mrazu i otapanju snijega i leda kao i poslije jakog mližavanja i dužeg prekida rada.

Ako prijete opasnost od odronjavanja stijenja, olabavljene partije moraju se odmah odstraniti. U slučaju potrebe rad na ugroženim mjestima ima se obustaviti, dok se ne otkloni opasnost. Labave partije stijenja moraju se odstranjivati odozgo na dolje.

Član 24.

Kad se uslijed obustave rada ili drugih razloga prestane sa vadenjem, treba završno radilište urediti i os-

taviti stepeničasto, da se spreči odronjavanje materijala i stijenja. Nagib se mora odrediti prema vrsti materijala.

Dozvoljeno je ostaviti okomit završni otkop, ako je stijenje jednolično, čvrsto i tako leži da nije vjerovatno da bi se moglo odvaliti.

Član 25.

Opasna mjesta u kamenolomima i otkopima drugog stijenja moraju se sigurno označiti i na prikladnim mjestima istaći table sa upozorenjem.

Član 26.

U kamenolomima i otkopima drugog stijenja, koji leže na brdskim obroncima tako da bi kišnica ili voda pri topljenju snijega mogla uzrokovati odronjavanje, moraju se poduzeti potrebne mjere za odvođenje vode.

Član 27.

Kamenolome kao i otkope drugog stijenja treba na pouzdani način ograditi, da u njih ne bi pali ljudi ili stoka.

Način ograđivanja treba udesiti prema položaju mjesta na kome se vrši vadenje i njegovoj okolini.

Član 28.

Osobe koje vade kamen ili kopaju glinu, pijesak i šljunak moraju obavljati taj posao obučene naročito zbog opasnosti od ankilostomijaze i dr.

Član 29.

Ako se kopanjem gline, pijeska i šljunka stvaraju jame u kojima se zadržava voda duže od dva tjedna, moraju se poduzeti potrebne mjere da se spreči množenje komaraca na pr. upotrebom raznih dezinfekcijskih sredstava, gađenjem ribica — gambuzija i dr.

VI. — Prevoz materijala i korisnog stijenja**Član 30.**

Sve pruge za prevoz materijala i korisnog stijenja moraju se izgraditi na dovoljnoj udaljenosti od rubova obronaka i održavati u dobrom stanju. Jakost šina (tračnica) mora odgovarati teretu koji se prevozi.

Šine (tračnice) moraju biti dobro pričvršćene za pragove, a kod glavnih odvoznih pruga kao i na kosinama međusobno spojene pomoću vezica.

Kod postavljanja pruga treba izbjegavati veće nagibe i nagle promjene nagiba, kao i oštre zavoje.

Član 31.

Vagoneti moraju biti tako konstruirani da rukovanje njima nije opasno. Upotreba neispravnih vagoneta je zabranjena.

Vagoneti, uređeni za prevrtanje koševa, moraju biti tako konstruirani, da se koševi pri kretanju ne ljućaju, a pri prevrtanju ne iskaču iz svojih ležišta.

Član 32.

Kad se dva ili više vagoneta voze zajedno, moraju biti međusobno dobro ukopčani. Kopče moraju biti takve da se ne mogu same od sebe otkvačiti, vući po zemlji, ni zapinjati za zemlju. Vagoneti se smiju prikopčavati samo sa strane kad miruju.

Član 33.

Kolosijek se mora tako postaviti, da pri kretanju vagoneti budu najmanje 0,70 m udaljeni od bilo kakvog stalnog ili pokretnog objekta kraj kolosijeka.

Vagoneti se smiju tovariti samo do dozvoljenog opterećenja i dozvoljene visine tako, da natovarenj materijal ne može iz njih ispađati pri prevozu.

Član 34.

Kod kolosijeka sa slabim nagibom vagoneti se smiju spuštati svojom vlastitom težinom samo pojedinačno i to samo ako su snabdjeveni sigurnom kočnicom kojom se može lako rukovati. Osoba koja se vozi na vagonetu mora stajati na zadnjoj strani prema smjeru vožnje.

Kod kolosijeka čiji je nagib veći od 3°, po pravilu, vagoneti se smiju spuštati samo pomoću posebnih uređaja za spuštanje vagoneta.

Član 35.

Ako se vagoneti pokreću ljudskom snagom, radnici ih ne smiju vući, već ih moraju gurati.

Ako se za prevoz vagoneta upotrebljava sprežna stoka, za vuču vagoneta mora se upotrebljavati lanac ili uže tako dugačko, da stoka bude najmanje 2,5 m daleko od vagoneta.

Sprežna stoka mora se uvijek voditi i to po mogućnosti idući kraj kolosijeka, a tamo gdje to uvjeti zahtijevaju, (pri uzbrdici) i tjerati.

Ako sprežna stoka ide sredinom kolosijeka, treba ga nasuti zemljom, pijeskom ili sličnim materijalom, tako da se ne vide pragovi.

Član 36.

Za vrijeme prevoza udaljenost između pojedinih vagoneta kod pruga bez nagiba ne smije biti manja od 10 m, a kod pruga sa nagibom gdje vagoneti mogu krenuti sami, najmanje 20 m. Kod prevoza stokom ove udaljenosti moraju iznositi najmanje 20 m.

Član 37.

Na kraju svakog kolosijeka mora postojati na sigurnan način učvršćen odbojnik koji će u svakom slučaju spriječiti da vagoneti ne sidu sa kolosijeka. Tlo pruge, ako je sklisko ili podvodno, mora se posuti šljunkom ili pokriti daskama. Kod jače nagnutih pruga na položene daske moraju se pribiti i poprečne letvice, da se spriječi sklizanje osoba koje guraju vagonete.

Okretnice za vagonete moraju biti uvijek tako osigurane da se ne mogu okretati, kad se prelaze preko njih.

Član 38.

Na mjestima, gdje počinje spuštanje ili završava uzvlačenje vagoneta pomoću posebnih uređaja za spuštanje ili uzvlačenje vagoneta, mora postojati sigurna brana koja će se otvarati tek, pošto su vagoneti koji se spuštaju sigurno skopčani sa užetom za spuštanje, odnosno pošto vagoneti koji se uzvlače stignu pred vrh kosine.

Za vrijeme manipulacije sa vagonetima na vrhu kosine brana mora biti zatvorena.

Kod uzvlačenja uz kosinu vagonete treba snabdjeti ustavljačem (mađak).

Kod pruga sa nagibom većim od 3° treba, po pravilu, upotrebljavati postolja. Pri prevozu pomoću postolja vagonet se mora na njemu osigurati tako, da se za vrijeme prevoženja ne može micati.

Član 39.

Prolaz prugom za spuštanje ili uzvlačenje kao i svaki rad u blizini kosine ili njezinog podnožja strogo je zabranjen i to se ima pismeno istaći na gornjoj i donjoj strani kosine.

Član 40.

Pruga koja vodi sa kosine ne smije se produživati u istom pravcu, nego mora odmah ispod kosine skrenuti, kako bi se vagoneti koji se slučajno otkvače i slete niz kosinu na tom mjestu prevrnući da bi se na taj način izbjegli nesretni slučajevi.

Član 41.

Radnici koji na donjoj strani kosine dočekuju ili prikopčavaju vagonete moraju se za vrijeme spuštanja ili uzvlačenja vagoneta skloniti dovoljno daleko od pruge. Ukoliko nema dovoljno mjesta za sklanjanje u stranu, mora se podići čvrst i siguran zaklon.

Član 42.

Vagoneti koji se spuštaju ili uzvlače po kosini moraju biti na sigurnan način skopčani sa užetom za spuštanje ili uzvlačenje (karabin ili sl.).

Kočnica za spuštanje vagoneta niz kosinu mora biti tako uređena da sama koči, kad se ne rukuje njome.

Upravljači kočnica ili vitlova moraju biti pouzdani i uwežbani u svom poslu. Oni moraju svakog dana prije početka rada pregledati kočnice ili vitlove. Odgovorna tehnički rukovodilac mora upravljačima kočnica ili vitlova dati potrebne upute za njihov rad.

Član 43.

Kad se skreperom prevlači materijal, stajalište upravljača vitla mora biti prikladno osigurano za slučaj prekida užeta.

Ni kad skreper miruje, staza skrepera ne smije se prelaziti ni se smije njome kretati.

Radovi na skreperu ili njegovim užetima smiju se vršiti samo kad se skreper ne kreće.

Između vitla skrepera i radilišta treba urediti pouzdano sigurno sporazumijevanje.

Član 44.

Mehaničke dizalice moraju biti snabdjevene ispravnom i sigurnom kočnicom i ustavljačem.

Ako treba spuštati teret njegovom vlastitom težinom, dizalica treba biti uređena tako da ne može automatski nastati ubrzano kretanje tereta.

Na pokretnoj mehaničkoj dizalici upravljač mora imati ograden prostor, iz kojega mu mora biti omogućen izgled na radilišta i stazu kretanja.

Nitko se ne smije zadržavati pod visećim teretom. Ako u radnom krugu dizalice ima ljudi, nad njima se ne smije prevoziti teret. U takvom slučaju upravljač mora određenim signalom upozoriti ljude da se sklone.

Član 45.

Na svakoj dizalici mora biti vidno istaknuto njezino dozvoljeno opterećenje.

Sve dijelove dizalice izložene naprezanju stručna osoba mora najmanje jednom godišnje ispitati u pogledu nosivosti i sigurnosti djelovanja. Dizalice do no-

sivosti od 25 tona imaju se ispitati 25% većim opterećenjem, a dizalice sa većom nosivošću 10% većim opterećenjem od onoga koje je dozvoljeno. Kad se vrši ispitivanje, ovo opterećenje treba trajati najmanje 20 minuta. O izvršenim ispitivanjima mora se voditi evidencija.

Dizalicama smiju rukovati samo iskusne i pouzdane osobe, koje moraju svestrano poznavati rukovanje dizalicom, rad koji obavljaju i postojeće propise.

Član 46.

Mostovi i rampe koje su podignute iznad površine zemlje, moraju biti solidno konstruirani i sa strana osigurani dovoljno jakim letvama. Ako ispod njih prolaze ljudi, moraju biti pokriveni grubim podom, sa strane osigurani najmanje 6 cm visokim letvama kao i snabdjeveni najmanje 1 m visokom ogradom.

Utovarne rampe sa željeznim pločama moraju se na utovarnoj strani osigurati protiv pada vagoneta željeznim šinama ili drvenom gradom visokom najmanje 10 cm iznad ploče.

Mostovi na jalovištima moraju biti na krajevima tako osigurani, da sa njih ne mogu pasti ni ljudi ni vagoneti.

Radnici zaposleni na utovarnim i istovarnim mostovima i rampama moraju biti zaštićeni za slučaj kiše krovom ili kišnim kabanicama.

VII — Prerada i obrada kamena

Član 47.

Svi strojevi koji lome, drobe, sijeku i prosijavaju kamen moraju biti osigurani protiv ispadanja većih i manjih dijelova kamena pri radu da ne bi došlo do ozljeda zaposlenih osoba.

Ovi strojevi mogu biti smješteni i na otvorenom prostoru, ukoliko nije potrebna zaštita od vremenskih nepogoda.

Iznad čeljusti velikih drobnjica treba postaviti rešetku sa rupama veličine kamena, koji drobnjica može primiti na drobljenje da ne bi došlo do zastoja u radu stroja, a u svrhu da se izbjegnu nesretni slučajevi koji bi mogli nastati u vezi sa otklanjanjem zastoja u radu stroja, kao i da se radnici zaštite od mogućnosti pada u čeljusti drobnjice.

Član 48.

Strojevi za obradu i rezanje kamena moraju biti smješteni pod krovom u prostranim i svijetlim prostorijama tako da se u njima nesmetano obavlja rad i saobraćaj.

Uredaji za dizanje, pomicanje i prenos kamena na radništu moraju uvijek biti u ispravnom stanju. Povremeno se mora vršiti detaljan pregled ovih uređaja i aparata radi ispitivanja njihove ispravnosti.

Član 49.

Prašina koja nastaje u zatvorenim prostorijama pri obradi i prenošenju kamena kod pojedinih strojeva i uređaja mora se isisavati sa mjesta nastajanja i izvoditi izvan radnog prostora.

VIII. — Mašinska izrada cigle i crijeva

Član 50.

Mašinski uređaj i preše za ciglu i crijeva moraju biti smješteni u prostranim i svijetlim prostorijama, tako

da bude osigurano dovoljno prostora i svjetlosti za nesmetan rad, manipulaciju i saobraćaj u vezi sa radom.

Transporteri, cigle i crijeva na mjestima koja služe za rad ili saobraćaj moraju biti zaštićeni tako, da radnici ne budu ozlijeđeni ni od transportera, ni zbog pada predmeta sa transportera.

Član 51.

Otvori za ubacivanje gline u miješalice moraju biti snabdjeveni jakom željeznom rešetkom, da zaposlene osobe ne upadnu u otvor miješalice.

Član 52.

Nož na automatskom stolu za rezanje cigle mora biti zaštićen zaštitnim oklopom.

Član 53.

Kod revolver-preše za prešanje crijeva smiju se zapošljavati samo iskusne osobe, koje su potpuno upoznate sa opasnostima tog posla. Zabranjeno je vadjenje otpale gline zavlačenjem ruku pod stroj. Taj se posao mora obavljati prikladnim alatom.

Član 54.

Tvrđi predmeti, koji upadnu u napravu za miješanje ili uređaje za prešanje, smiju se vaditi samo pošto se obustavi pogon i poduzmu potrebne mjere, da netko nepažnjom ili slučajno ne stavi u pogon naprave ili uređaje.

Član 55.

Kolica za prevoz cigle u sušaru moraju biti dovoljno stabilna tako da se ne mogu lako prevrnuti.

Otvori, koji na podu služe za dodavanje ili spuštanje cigle ili crijeva moraju biti potpuno pokriveni ili ogradeni za vrijeme dok se ne radi na tim mjestima.

Član 56.

Prostor iznad kružne peći mora se dobro provjetravati. Zabranjeno je svako nepotrebno zadržavanje, kao i spavanje u prostoru iznad kružne peći.

IX. — Higijena rada

Zaštita tijela

Član 57.

Radnicima kojima su u opasnosti oči uslijed letućih dijelova stijenja koje se obrađuje moraju se staviti na raspolaganje zaštitne naočari sa žičanom mrežom, ili štitičnici za lice i oči. Za zaštitu ostalih radnika od letućih dijelova stijenja moraju se, kad je to potrebno, urediti zaštitne ograde ili mreže.

Za zaštitu ruku od oštrog stijenja pri tovaranju ili radu, kao i kod slaganja i iznošenja cigli iz kružne peći osobe zaposlene pri tim radovima moraju biti snabdjevene sredstvima za zaštitu ruku (štitičnici za prste i dlanove, rukavice i sl.).

Zaštita od vremenskih nepogoda

Član 58.

Kod radova koji se vrše na otvorenom prostoru treba u blizini radnih mjesta podići prostoriju (baraku), gdje se radnici mogu skloniti u slučaju vremenskih

nepogoda a zimi povremeno grijati. U ovakvoj prostornoj treba predvidjeti i vješalice za smještaj odjele kao i ormarić sa ručnom apotekom i potrebnim sanitetskim materijalom za pružanje prve pomoći ozljeđenim osobama.

Ova prostorija može se koristiti i za ručanje, pošto se snabdije potrebnim stolovima i sjedilima.

V o d a z a p i ć e

Član 59.

Svi izvori pitke vode koji se nalaze u blizini radilišta i stanova imaju se već prije početka rada osigurati t.j. očistiti i ograditi da budu sposobni za snabdijevanje radnika zdravom i pitkom vodom.

U nedostatku zdrave i pitke vode mora se zaposlenim radnicima staviti na raspolaganje dezinficirana ili prokuhana voda sa osvježujućim dodacima.

N u ž n i c i

Član 60.

Za zaposlene osobe mora se podići dovoljan broj solidno izgrađenih nužnika — latrina.

Kod izgradnje nužnika jame moraju biti sasvim zatvorene i moraju se na prikladan način provjetravati. Nužničke jame moraju se nalaziti najmanje 30 m daleko od najbližih bunara sa vodom za piće, a na terenu u nagibu, niže bunara.

U pripremi mora stalno biti dovoljna količina vapnenog mlječka (gašeno vapno razblaženo sa 2 do 3 dijela vode) ili neko drugo dezinfekciono sredstvo radi redovne dezinfekcije nužnika i nužničkih jama.

Udaljenost nužnika od radilišta, po pravilu, ne smije biti veća od 100 metara ni manja od 20 metara.

Nužnici moraju biti ogradeni i pokriveni tako, da osobe u njima ne budu izložene vremenskim nepogodama.

R a d n i č k i s t a n o v i

Član 61.

Veća poduzeća sa stalnim radom koja se ne nalaze u blizini naselja te zaposljavaju radnike iz udaljenih mjesta obavezna su, da za takve radnike podignu zdrave i udobne stanove.

U zajedničkim spavaonicama na svaku osobu koja u njima spava mora otpasti najmanje 10 m³ prostora. U jednoj prostoriji ne smije biti smješteno više od 20 osoba. Spavaonice moraju biti najmanje 2,6 m visoke. Podovi ovih prostorija moraju biti od materijala koji se lako čisti i pere, a zidovi moraju biti prikladni za krečenje.

Svaka osoba u zajedničkim spavaonicama mora imati poseban krevet sa potrebnom posteljinom. Poduzeće je dužno, da posteljinu zajedničkih spavaonica održava u čistom stanju povremeni pranjem. Štama u strunjačama mora se promijeniti najmanje jednomput godišnje i to prije početka radne sezone a prema potrebi i više puta.

Prostorije u kojima se spava ne smiju biti pretrpane nepotrebnim stvarima i u njima se ne smije držati nikakav alat ni materijal. Čišćenje i pranje prostorija za spavanje mora se obavljati redovno. Za vrijeme jače hladnoća prostorije za spavanje moraju se grijati.

U blizini radničkih stanova mora biti dovoljno zdrave i pitke vode. Za zajedničke spavaonice na svakih 6 osoba postaviti će se po jedan umivaonik, a na svakih približno 30 osoba i po jedan propisan nužnik.

U radničke stanove treba da postoji prostorija za pranje rublja, a po potrebi i prostorija za dezinfekciju. U slučaju da se u radničkim stanicama pojavi gamad ili štetočine moraju se odmah poduzeti potrebne mjere da se ovi unište.

Na svim prozorima radničkih stanova u slučaju potrebe moraju se postaviti žičane mreže za zaštitu od komaraca.

X. — Završne odredbe

Član 62.

Odredbe ovog pravilnika primjenjivat će se pri svim radovima na vadenju kamena, gline, pijeska i šljunka kao i pri obradi kamena i izradi cigle, koji će se početi po stupanju na snagu ovog pravilnika.

Već postojeća takva poduzeća koja ne ispunjavaju odredbe ovog pravilnika dužna su da se u što kraćem roku, a najkasnije za jednu godinu, postepeno usklade sa ovim propisima.

Rokove za postepeno ispunjavanje propisa ovog pravilnika u već postojećim poduzećima određivat će nadležni inspektor rada vodeći pri tom računa o objektivnim materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Član 63.

Sve ostale higijenske i tehničke zaštitne mjere pri radu u napred navedenim poduzećima, koje nisu obuhvaćene ovim pravilnikom, imaju se urediti po propisima Općeg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu od 13. siječnja 1947. (»Službeni list FNRJ« br. 16/47).

Član 64.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

V. br. 753

Beograd, 14. srpnja 1948.

Ministar rada,
Ljubčo Arsov, s. r.

586.

Na temelju čl. 2. i 16. Opće uredbe o komitetima Vlade FNRJ od 17. travnja 1946. u suglasnosti sa Predsjednikom Vlade FNRJ, Komitet za škole i nauku Vlade FNRJ propisuje:

P R A V I L N I K

O NASTAVI NA MEDICINSKIM FAKULTETIMA U FEDERATIVNOJ NARODNOJ REPUBLICI JUGOSLAVIJI

Član 1.

Rok učenja na medicinskim fakultetima traje 5 godina.